

Aivar Mäe direktoriks olemise saladus

Selle, milles peitus Aivar Mäe teatridirektoriks olemise saladus, meisterdas ta ise. Ta ei läinud direktorit mängima ja julges olla rahvamees, kellega võis rääkida oma muredest, kasvõi vahtralehtedest.

2009. aastal valiti Rahvusooper Estonia direktoriks Aivar Mäe, kelle sõnul ei läinud ta teatrisse mitte direktoriks, vaid oma tööd tegema. Kui Mäe esimest korda selle teatri lavale astus, tundis ta, kuidas käed värisevad, sest Estonia ja estoonlane on tema jaoks alati tähendanud midagi väga suurt ja aukartust äratavat.

Aivar Mäe läks teatrisse avatud olekuga. Varakult sai kõigile selgeks, et tegemist on tööüga. Aivar Mäe on majandusmees, aga loominguine majandusmees. Midagi pole parata - ankeet jookseb ju kogu aeg kaasas. Seepärast kohtas Aivar Mäed ikka teatrisaalis publiku hulgas, kus ta innukalt kõiki etendusi vaatas. Rahvusooperi direktorina on Mäe Estonias suuri asju teinud. Ja see pole olnud mitte linnukese kirja panemise pärast, vaid rõõmu ja fanatismiga tehtud töö. See tähendab ühtlasi ka seda, et direktor oli kohal iga kel 1ja igal pool ning kursis kõigega, mis teatrimajas toimub. Tõeline direktor peabki seda olema. Kui vaja, käis direktor Mäe isegi teatri katusel ehitustöödel abiks. Ringles lava ees ja lava taga ja huvitus kõigest teatris toimuvast. Võib-olla see ei ole iga direktori soov. Aga loomeinimene tahabki iga „lõkke” juurde minna. Oli siis rahvusooper ühepealine organisatsioon? Mäe kinnitusel on teater meeskonnatöö, aga kui tuleb vastu võtta karme otsuseid või riskida, siis saab seda ikkagi teha ainult üks inimene.

Aga mis juhtub, kui inimene vaatab elu teatris mitte läbi roosade prillide, vaid läbi selgete klaaside? Mis juhtub, kui need prillid järsku ära võetakse? Aivar Mäe muretseb endiselt teatri käekäigu pärast. Muretseb, et suurem osa artistidest jäi ilma kindlustundest. Ainult arvustajad on oma sõiduvees.

Alati võib mõelda, et direktorid tulevad ja lähevad, ja üks teatridirektor pole midagi erandlikku. Kahjuks on! Sest Aivar Mäe polnud mingisuviline direktor, vaid karismaatilise ja sihikindla isiksuse sulam, kelle sarnast ei kohta iga päev.

Lahvatanud skandaalis tõmbus vedru pingule. Arvatakse, et kuningas tõugati troonilt. Mitte Mäe! Aivar Mäe astus tagasi. Kuid ka sellises situatsioonis oleks kaebamine ebaväärikas. Mäe lahkus, aga mitte uludes ja hambaid kiristades. Kuid lahkus ametikohalt, mis talle väga meeldis. Väljakutse selles nähtavasti oligi, sest teatris ei oodanud teda midagi peale alanduse.

Siit ehk algabki see, mida võib nimetada (pikaajaliseks) ahistamiseks: kriipimine trükiveergudel, kuulutamine raadioeetris ja taevakanalites. Mäletatavasti tõdes Aivar Mäe kaitsja (LPs), et direktor olnud ühe juhtumi puhul väidetavalt samaaegselt kahes

Kultuur ja Elu

01.01.2021 00:00

Marvi Taggo

1,11,12,13,14,15,16,17

Tallinna Linnateater
Eesti Draamateater
Rahvusooper Estonia
Estonia teater
Eesti Rahvusballett
Arvo Volmer
Teater

kohas korruga. Kuidas selline ime võimalik on, pole ajakirjandus kahjuks suutnud välja mõelda. Oli see kellegi tagasihoitud vimm, mis eesmärgikindlalt prahvatas? Aga kuidas tuvastada, kuidas päriselt oli, kumb on kumb, kes keda ahistas? Iga asja võib väänata. Kummaline on aga see, kui üks puu või põõsas on looduskaitse all, miks siis mitte inimene?! Teatrisse tuleb lootustandev inimene, õigustab talle pandud ootusi kahesajaprotsendiliselt - ja tal lastakse lihtsalt minna?

Teatris teatrist

Teatril mõeldes on mälestustel ikka kombeks ilusamaks muutuda. M is on teater? Panso ütlemise järgi pole teatrit tundmata teatriga midagi peale hakata isegi piletoõril, kellelt lunastatud kavalehel võib olla peidus kogu teatriime tagumine pool.

Teater on võrrand mitme tundmatuga. Teatriinimene on „tehtud” teisest puust ja luust. Mitte kõik, mis hiilgab, pole kuldaväärt. Aga teatri kohta see ei käi. Laval on tehiskäsi ehtsam kui pärisroos. Teatriköögist ei leia soola, pipart ega kaneeli. Purkidel on seal hoopis teised etiketid. Kui poolpaljas baleriin hommikul trenni läheb, on neid küll ja küll, kes niisugust pilti enne näinud pole. Aga kui oled teatris oma paar kuud juba olnud, ei pane seda enam tähelegi. Estonia kunagine tipptenor Kalju Karask oli omal ajal Draamateatris ametis „Kevade” Tõnissoniga, kui lavastaja Valter Luts uhke tenorihääle Estoniasse „laenas” ja „Bajadeeri” prints Radjami laulma kutsus. Karaski jaoks polnud võõras ei lava, teleekraan, estraad ega raadioeeter, kus ta kuuldemängudes kaasa tegi. Aga üks asi oli talle Estonias arusaamatu: baleriinid käivad hommikust õhtuni poolalasti ringi, ainult põlved kaetud, ja naeratavad! „Ükskord näen, alasti baleriin lamab proovisaalis, lina peale visatud. Mida ta seal ootab? Proovi! Lõpuks harjusin sellega ära,” on Karask meenutanud.

Teatritõel erinev kõla

Teatris ja teatri jaoks pole midagi ülearu palju. Aga alati võib juhtuda, et tragi inimene, kes satub teatrisse kui võõrasse keskkonda, mille sees ise vähe olnud, teeb küll ausalt ja südamega oma tööd, aga jääb ikkagi teatrirataste vahele. Nii sai kord noor algaja grimeeriija mikrofonist teate, et baleriinil on ripsmed etenduse ajal maha kukkunud. Grimeeriija haaras hoobilt liimipudeli ja oli sekundiga laval, baleriini kõrval ja ootas, millal too tantsimise lõpetab. Tahtis ripsmed kohe publiku nähes kinni kleepida... Kord avastas tööhoos koristaja end ühtäkki laval keset „Luikede järve” ja pages kus seda ja teist... Teinekord juhtus, et Luik pidi printsi sülle lendama, aga avastas, et trossi ei ole. Samal ajal peab muinasjutt edasi minema. Baleriin hüüab papist kaljuservalt printsile: „Trossi ei ole!” . Aga prints kuuleb, et trussikuid pole ja hüüdis vastu: „M is siis, et pole, hüppa ikka!” . Ja see ongi teater.

Teater on elu ja elu teater

Omaaegne Estonia lavastaja Valter Luts tavatses ikka ühe või teise asja kohta öelda: „See ei lähe kokku minu teatrietikaga.” Luts elas mitu aastat teatri garderoobis ja nägi, kuidas pärast etendust algas uus etendus ja „lava” pöörlema pandi. „Seal olid juba mängus lavameistrid ja elektrikud, ja võis vaadata, kes siis kelle armuke on. Nägin ka pudelimängu, kus mängiti lahtiriietumise peale,” on Luts kõnelnud.

Oma kuuekümnendal eluaastal jõudnud Endel Pärn tähtsale otsusele, et hakkab oma elulugu kirja panema. Tahtis juba alustada, aga esimene lause ei tulnud kuidagi pähe. Läks siis vestibüüli jalutama, et näha kõiki neid, keda näha tahab ja ka neid, keda ei taha -ja saada inspiratsiooni. Vastu tulnud Aleksander Püvi. „Ütle, armas sõber, kuidas elulugu alustada?” Püvi vastanud kõhklemata: „Pane niimoodi: on kuuskümmend ja asendamatu!” Pärn palunud täpsustada, et kas laval või daamide seltskonnas. Püvi vastanud: „Mõlemal pool!”

Ja kord astunud Pärn etenduse vaheajal ilma koputamata naistegarderoobi, kus primadonna Mari Kamp ja noor subrett Sophie Sooäär parajasti poolpaljalt istusid. Kui Sophie ehmunult karjatas, küsinud Pärn endastmõistetava rahuga: „Mida sa karjud?” Ja juhtus hullematki. Valter Luts teadnud rääkida, et endine Estonia bariton Georg Talesh oli kuulsa koloratuursoprani Veera Neeluse pärast peadirigendi peale nii armukade, et lubas ta enne „Traviata” viimase vaatuse algust vaheajal noaga ära tappa. Minki siis Taleshi rahustama ja lõpuks saadud ta ikka lavale. Talesh olnud muidu heasüdamlik, aga ürgne natuur. Parim Germont. Veera Neelus laulis Violetta. Luts arutanud Hugo Malmsteniga lava taga, kui Talesh Germonti aariat laulis, et just see ürgsus ja viha andsidki talle selle õige purske.

Legende on teisigi. Primadonna Silvia Urb olnud näiteks lavast vabal ajal ilusa ja populaarse operetitenori Harri Vasara naisaustajate eemalepeletaja, kes aknast ja uksest püüdsid sisse tungida.

Kuni Georg Ots pärast etendust grimmi maha võttis, piirati teatrimaja sisse. Lutsu sõnul olnud seal gruppide viisi noori naisi, kes kõik Georg Otsa ootasid. Mõni julgem küsinud autogrammi, teised hiilinud kaugemalt. See oli austamine, nüüd nimetatakse seda tõenäoliselt ahistamiseks.

Pärast etendust, kui artist naaseb oma igapäevaellu, ei viska taju niisama silindrit peast, kinnast käest, mõõka vöölt ega lähe (kohe) n-ö endasse. Aga kõik tegelased, keda nad kujutavad, ei pruugi olla krahvid mõnest operetist või ooperikangelased, vaid hoopis teist sorti tüübid. Ehedaks näiteks olid Endel Pärn, Sulev Nõmmik, Vello Viisimaa, kes seda eluhoovust teatris kandsid. Niisuguseid tüüpe ei võta enam kuskilt.

Kord küsinud endine teatri esitantsija Ülle Ulla, kas teate seda kuulsat silmasuudlust käele, mida Pärn Pinnalt õppis ning laval ja

ka seltskonnas daamidega flirtides osavalt ära kasutas...

On's teater muutunud?

Kui Estonia ringreisidega maakohtades käis, läinud Pärn kohe kultuurimaja puhvetisse ja küsinud, kuidas kokakunst on edasi läinud. Maitstes roogasid ja lubas kokale saalis koha kinni panna. Pärast etendust tantsitas karjatalitajaid ja võttis lüpsja sülle. Kui Pärnale oleks siis öeldud, et ta neid ahistas, oleks see teda naerma ajanud. Pärn püüdis neid inimesi hoopis argielust kõrgemale tõsta. Pikkadel ringreisidel tüütuseni logisevates bussides tõstnud alati tuju Vello Viisimaa speaktaaklid oma tuntud headuses. Juba bussi astudes küsiti, kas Viisimaa on ikka kaasas. Aga ükskord oli bussis kuidagi vaikne. Kohe tekkis küsimus, kas Viismaad polegi. Keegi öelnud siis, et Vello istub koos tantsijannast abikaasa Teesiga esimeses pingis ja kõneleb arhitektuurist... Vello Viisimaa pajatatud lood kaovad kahjuks koos inimestega ajalukku, ehkki moodustavad osa teatriloost Eino Baskini jaoks polnud see mingi küsimus: „Mitte teater pole muutunud, vaid tegelaste tuba on muutunud. Kunagi olid igasugused tegelaste toad, suitsunurgad, kus kolleegide vahel käis lõõp ja sündisid elavad anekdoodid. Millal see kadus? Kolleeg koputab vaheajal garderoobiuksele: „Kuule, sa ütlesid, ja ” asemel „ning” ja ma ei saanud etendusega edasi minna!” Ja pöörutab ukse vihaselt kinni. Vanasti oli see nali. Nüüd - lauslollus!”

Teatripisik nakatab

Teatripisik on veel hullem kui haigusepisik. Hiilib sinu juurde märkamatu igasuguste stsenaariumide ja autorite tahtel, ega lähe ka 14 päevaga mööda. Teatripisik ei jäta puutumata ka teatrijuhte ja dirigente. Maestro Neeme Järvi ja Eri Klas olid parimad artistid, ütlevad teised artistid tunnustava huumoriga. Teatri endine direktor Rene Hammer tegeles laulmisega ja esines kontsertidel. Kui proovisaal juhtus pime olemajakeegi tahtis häält lahti laulma minna, hoiatas Pärn: „Ei tohi, direktor Hammer harjutab!”

Normaalsele inimesele tundub see, mille üle teatris nalja visatakse, ebamugav. Mis see teater muud on. kui üks tants, trall ja lillepidu! Kõik käivad kõigiga. Õis õitseb ja lehed aina lendavad. Pigem on teatrielu rutiin ja käib rohkem noodilugemise, kuulamise ja mõtlemise peal. Aga kui hakata neid lavataguseid „stseene” ja „stseenikesi” reformima: hallid sinelid pikas reas nagu niidetud muru, läila naeratus näol, tere-kätt ei anna, läheb vaikides mööda. Kuhu jääb siis teatrimiljöö, see õige kodu lõhn ja see sumin? Ja mis oleks teatris siis erilist, kui kunsti- ja elutõde kokku käiks? Aga tegelikult ju ei käi, pole ialgi käinud. Maestro Klas on eriklassilikult tabavalt öelnud: „Verevaene ja naljavaba teater on nagu kesine vodevill.”

Selle, milles peitus Aivar Mäe teatridirektoriks olemise saladus, meisterdas ta ise. Aivar Mäe ei läinud direktorit mängima ja julges olla rahvamees, kellega võis rääkida oma muredest, kasvõi

vahtralehtedest. Selline suhtlus teeb artisti julgeks, nagu ka hea publik.

Helgi Sallol on tavaliselt kombeks juhtkonnast eemale hoida, aga direktor Mäe oli ses mõttes erand. „Mõtles, kui raske oli direktoril selle viiruse ajal: teater suletud, proove ei toimu. Aga näe, Aivar Mäe helistas teatri veteranidele, tundis muret, kuidas hakkama saame.” Selline direktor oli.

Teater läheb edasi

Aivar Mäe on andekas inimene, kes tegeleb paljude asjadega, ja samas ka 101% muusikaga. Estonia maja 100 aasta juubeli üritusel lausus maestro Eri Klas: „Aivar Mäe on laia haardega inimene. Ta viis Eesti Kontserdi mäele ja viib ka Estonia õigele teele.” Uue teatrimaja „sõit” jäi seisima hõlmikpuu taha. See pulss tagus Mäes ju kogu aeg. Parandamatu optimistina lubas ta juba 2025. aastal näha uue teatrimaja esimesi ehituskive kerkimas. Aga usk ei võimaldanud takistusteta teed. Kõigele vaatamata ei hüljanud Mäe oma eesmärgi. See tee viib nüüd Viimsisse, kuhu Mäe plaanib ehitada mitte tulutoovat hotelli, vaid märkimisväärse kaunite kunstide keskuse.

Teater läheb edasi, vaatamata tagasi, kuigi ettevaatuse mõttes võiks vahel siiski vaadata ka selja taha. Estonia on kallis teater. Kui tullakse vaatama etendust, siis on tähtis ka interjäär. Kunst vajab ruumi ja elu aega. Kunagi oli Estonias palju asju ripa-rapa, lagi tilkus läbi, remont pooleli, olukord kehv. Nüüd sõidavad liftid edasi-tagasi, fuajeed, garderoobid, proovisaalid ja orkestri harjutusruumid on saanud kaasaegse näo. Detailidesse laskumata, direktoril polnud neid asju korda ajades oma ametipostil aega olla hea või halb. Hea oli tema jaoks kõik see, mis teatrit edasi viis. Sellesse tasuks süveneda.

Kui Aivar Mäe üheteistkümnemele direktoriks olemise aastale tagasi vaadata, võiks öelda - korda läks.

Rikas ja vaene rahvusooper

Kui tullakse ooperisse, operetti või vaatama balletti, peab lavalt paistma kvaliteet. Operett peab rikkusest haisema ja ooperit plasttoolist ei vaata-kuula. See, mille kuulaja andestab rokk-kontserdi puhul, jääb silma ja istmikku häirima ooperis. Teisalt häirib ka see, kui saalis hõljub rahalõhn, aga etendus on igav. Teatri rikkus on talle pühendunud publik, kes ei tule teatrisse kuulama ainult tuttavat „laulu”, vaid tahab saada ka kunstilist elamust. Ehk et teater ei tähenda ainult „katust”, vaid seda tuleb „ehitada” ka seestpoolt. Rahvusooperi direktoril Aivar Mäel on olnud võimekust liita väline ja sisemine teater. See on märgilise tähendusega saavutus.

Juba esimestel tööaastatel arvas värske teatridirektor, et kindlasti on vaja uut saali ja teatri juurde kuuluvaid proovisaale, orkestri harjutusruume, aga maksimaalne tuleks võtta ikkagi vanast majast.

Mitte seda, et võtame vana maja maha ja ehitame uue. Vastupidi, et tuleks alles hoida seda hindamatut Georg Otsa vaimsust. Estonia ei konkureeri mitte niivõrd draamateatri või linnateatriga, vaid Helsingi ja Stockholmi ooperiteatritega. Seda ütles juba Aivar Mäe eelkäija, rahvusooperi direktor Paul Himma. Samas vangutavad teatrijuhid mujalt Euroopast päid, et kuidas selliste vahenditega on üldse võimalik sellise repertuaari ja kvaliteediga teatrit käigus hoida. Mäe tõdeb, et direktoril oleks kõige lihtsam vabandada, et raha ei ole. Samas on just direktori põhikohus need vahendid ikkagi leida. Ooper on muusikaline draama. Ei saa ju lubada tekkida olukorral, kus publik tuleb vaatama näitemängu, kuid saab kontsertettekande osaliseks. Mäe mõonab, et huvitavaid lavastusi ei sünni iga päev, ent see on tingitud esiteks sellest, et Estonial on väike lava ja teiseks lavastajate nappusest. Üheks tema suuremaks muusikaliseks elamuseks on olnud „Tuhkatriinu” . Hollandi lavastajal oli huvitavaid ideid ja karakterilahendusi ning ta suutis väikese lava oskuslikult ära kasutada. Mäe leiab, et laias maailmas ringi vaadates jääb paratamatult silma, et väga pikaajalisi muusikajuhte ei ole kusagil, ning usub, et ka eestlased ei peaks kogu aeg nutma, et näe, meil oli Georg Ots ja nüüd enam ei ole. Aivar Mäe usub, et siinkohal peaksime ise panustama - kõik valikud algavad kodust. Vahel öeldakse, et meil Eestis pole väga palju häälematerjali, millest lauljaid teha, või elame selles kliimas, mis lauljatele ei sobi. Mäe usub, et hea tahtmise juures on kõik võimalik.

Üle linna popp poiss

Aivar Mäe on sündinud 12. mail 1960 ehk 60 aastat tagasi. Õppis Pärnus Koidula koolis. Pedaal muusikal ja jalg pedaalil, sõtkus poiss jalgratast, mängis klarnetit, võrkpalli ja hokit, laulis nagu kõri võttis, ja kõri võttis üsna kõrgeid noote. Aivar oli ansambli Vitamiin solist. Läbi-lõhki pärnakas ja laulja, kes polnud iseenda eeskuju, vaid hoidis eeskuju enda ees. Aivari iidol oli Jaak Joala.

Kui Aivar Pärnu lauluvõistluse võitis, sai temast üle linna popp poiss. Estonia teatri endisel solistil, metsosopran Urve Tautsil on veel meeles, kui talle näidati põlvpükstes poissi: näe, see ongi Aivar Mäe! „Kes seda siis võis uskuda, et sellest käharpeaga poisist saab kunagi minu leivaisa - Estonia teatri direktor!” meenutab Tauts.

Kalendris on aasta 1997. Aivar Mäe on Eesti Kontserdi asedirektor: pikk blond mees helihargi ja musta mobiiliga, mis ei jäta teda ka lõunalauas rahule. Tallinlase (või siis „õige maestro”) kombel kulm veidi kortsus, on ta sunnitud iga telefonihelina peale reageerima, et arutada, selgitada, jutustada. Ja järsku see naerulagin, mis reedab pärnaka.

Aivar Mäe sõnul on elu nii palju edasi läinud, et jääb mulje nagu oleks ta kuuekümnepäevane. Tallinnas on hoopis teised rütmid kui Pärnus. Kui oled ise selle sees, muutub sinugi elustiil. Aga Aivarit ei

paista see oluliselt häirivat. Selline aeg hakkas temajaoks tegelikult tiksuma juba 1980.-1990. aastate paiku. Maailmas ringi sõitnuna on ta kogenud, et kiirem ajamõõtja ei tiksu ainult Tallinnas.

Muusika ja ehitamine on tihedalt seotud ja vahelduvalt olnud Aivar Mäele väga südamelähedased. Ent praegusel ajal on ka noorel tugeval mehel võimalus rataste vahele jääda, või nende vahelt rikkana välja tulla.

Aastal 1976 tuli Aivar Tallinna muusikakooli. See olnud tulemiseks väga hea aeg ja koolis olnud tore elu. Maksti 18 rubla stipendiumi, mis oli piisav, et omadega välja tulla.

Muusikalise hariduse omandamine algas Pärnus seitsmendas klassis ehk suhteliselt hilja. Nii hilja, et koolipinki ära ei mahtunud, sest need olid ju mõeldud väiksematele lastele. Ainus sobiv variant oligi minna Tallinna muusikakooli. Idee selleks tulnud kuuldavasti teiselt Pärnu poisilt Agu Tammeorult, kes oli siis juba muusikakoolis. Aksi jälgedes läks sinna ka Aivar.

Koori juhtima

Oma lauljakarjääril ei taha Aivar pikalt peatuda, olgugi, et tal oli noorena uhke hääl, võimas nagu pasun. Ega ole ta tegelikult kunagi mõelnud sellele, et minna laulmist õppima. Kiili aga on ta laulnud muu hulgas Kaljuste kammerkooris, kus sündis ka mõte hakata ise koore juhtima. Nüüd ongi tal koor Arsis ja kellade ansambel.

Kui Aivarile pakutaks elu uuesti alustada, elaks ta täpselt samamoodi. Elu on huvitav olnud ja muusikul pole tegelikult vahet, kas on rubla- või krooniaeg, iseseisvus- või mitteiseseisvusaeg. Muusikaga tegelemine ei peagi olema nii lihtne, et lased nipsu ja seinast tuleb raha, mõtiskleb Aivar.

Küll aga leiab ta, et pärnakas on alati lihtne olla, sest pärnakas on avalik ja armastab vaimutseda. Naer ja huumorimeel tulevad merest, ehkki Aivar pole enda sõnul ise kuigi suur supleja. Pärnakal olla küljes ainult üks viga: pärnakas ei oska ennast kaitsta. Ta saab kaua peksa, enne kui end kaitsma õpib. Aga siis polevat ta ka enam pärnakas, vaid tallinlane. Aivarit on rõõmustanud kõrgete kunstide latv nagu puudegi oma, aga tüvi ja juured jäävad tal ikka ja alati Pärnusse. Kui tal õnnestub kodulinna põigata, käib ta kõigepealt läbi vanad tuttavad paigad ja vaatab, mis on muutunud. Alles siis läheb kontserdile. Pärnu kandis on ka Mäe maakodu, kuhu saab putku pugeda, nii et keegi üles ei leia. Pole välistatud, et pensionipõlve lähebki ta pidama just sinna, Pärnusse.

Ema jutu järgi olnud Aivar peene kondiga põdur poiss, kes põdes lapsena rahhiiti ja teisi lastehaigusi. Aga sport tegi ta tugevaks. Ta hakkas mängima võrkpalli ja oli suur hokimängija. Poistel oli oma meeskond ja „staadion” jõe peal. Hokikepid tehti ise. Tervis oli selleks ajaks hea ja isegi suitsu sai tehtud.

Nooruspõlvest meenub Aivarile veel aeg, mil Pärnus öeldi: läheme

muusikale, pidades silmas suvemuusika kontserte kõlakojas. Tollal mängis ta suvekuudel ka Pärnu orkestris. Elas juba Tallinnas, aga käis ikka Pärnus n-ö praktilal, kus sai mängitud tuttavat repertuaari. Dirigent oli Rein Vendla.

Õnnelik juhus viis Ameerikasse

Aivar näikse olevat säilitanud oma kunagise - võib-olla pärnakale omase - edevuse ja tarkuse, et naljaga pooleks saab elu võtta hõlpsamini. Ta mõonab, et iga mees on edev. Kas ta on aga rahul ja õnnelik? M is on üldse tema jaoks õnn? Aivar leiab, et on rahul kõigega, mis tal elus on: pere ja kolm last. Töö ei ole tema jaoks A ja O. Aga tal on hea meel, et tema huviala langeb tööga kokku ning usub, et on õnnelik inimene just tänu sellele.

Teekäänud viisid Aivari koguni järgmisesse magistrantuuri USA-s. Ja ehkki vahel jääb mulje, et paljud räägivad sealsest ühiskonnast ülivõrdes ja sealt peaks tingimata mõõtu võtma, siis Aivar Mäe seda meelt ei ole. Ei ütle ka midagi halba, ent tunnistab, et see kultuur ei ole talle isiklikult vastuvõetav. Kes võtab vastu Ameerika, kes Euroopa, kes jääb elu lõpuni eestlaseks. Ameerikasse sattumine aga olnud omamoodi õnnelik juhus. Aivar juhatas koori ja seda kontserti sattus kuulama professor Ameerikast - nii juhtuski, et järgmisel sügisel õppis Aivar juba Portlandi ülikoolis. Tal õnnestus läbida kolmveerand magistrantuuri, kui Eestis toimus augustiputš. Ja kuna pere oli siin, tundis ta, et pidi tagasi tulema. Järgmine aasta on viimane, mil Aivar saaks oma teist magistrikraadi kaitsma minna, aga ta tunnistab, et ei pea seda enam vajalikuks, kuna ei tööta enam otseselt oma erialal, kooridirigendina.

Aga öeldakse, et kui sulged ühe ukse, avaneb kusagil mujal teine. Ja nii tuli just Ameerikas viibimise ajal Aivari ellu kellade ansambel. Teda hämmastas, et midagi niisugust üldse eksisteerib. Kellade ansambli puhul on tema sõnul tegemist eriti aristokraatse kunstiga, mis arenes välja vanas Inglise õukonnas. Kõige tähtsam kellade mängimisel olevat rütmitunne. Aga rütmitunne muusikas on nagu taktitunne elus - raskesti õpitav. Samas on kellade helin ka midagi hingele. Kuulakem vaid, kuidas löövad pühapäeviti õigeusukiriku kellad!

Iga jõulukuu on kellade ansamblile kommertskuuks. Just siis antakse kõige rohkem kontserte. Mis puutub õigeusukiriku kelladesse, siis ei olevat seal kõik ülem- ja alamhelid kõlavad. See tähendab, et kui kellad mängivad, tundub nende kooskõla natuke mustana. Aga Inglise käsikellades on kõik ülem- ja alamhelid ära korjatud ja see annab orelikõla, mis on alati puhas. Kellade mäng on Aivarile üheaegselt nii hobi kui hingeline meelelahutus. Aga „pedaal” on rohkem kooritööl, kus maailma kullafond veel laulmata, usub ta ise.

Aivar on äge

On aasta 2009. Aivar Mäe on [Estonia teatris](#) alles publiku hulgas,

aga kas tal on vaim valmis Eesti Kontserdist maja teisele poole minema? Mäe leidis toona, et selleks hetkeks ei olnud temas veel midagi keema hakanud ning otsest valu maja teisele poole minna polnud, sest palju jäi Eesti Kontserdis pooleli. Aga oli tal ju veel aega, sest kuni 1. septembrini 2009 oli Mäe rahvusooperi tavavaataja.

Kunsti põllul on kõik teisiti. Sügis on saagikogumise aeg, ent mitte teatris. Seal tähendab sügis uut algust. Ja edasi läheb ikka sama vana laul uues kuues. Aga Aivar Mäeta. Kelleta poleks meil Pärnu, Jõhvi, Paide Kontserdimaja, Pärdi keskust, Gustav Ernesaksa maja ega restaureeritud Peterburi Eesti Jaani kirikut - mäetäis mehetegusid mäletada.

Aivar Mäe oli Eesti Kontserdi direktor, kelle ettevõtmisel ja organiseerimisel viidi Tobiase „Joonase lähetamine” suurele Põhjamaa reisile.

Kui Estonia teater mängis Jõhvis „Savoy balli” ja direktor Aivar Mäe oli teel Lätist koju, otsustas ta sõita Jõhvist läbi. „Direktor oleks võinud ka Tallinnast helistada, küsida, et kuidas meil seal läheb,” meenutab Tõnu Kilgas. „Aga näe, Aivar sõitis veel üle 400 kilomeetri, et tulla Jõhvi vaatama, kuidas meil läheb ja kas me süüa ka oleme saanud. Aivar on äge!”

„Aivar ongi selline: kui teatris vastu tuleb - kallistab. Hoopis teistsugune, kui kogu see furor ta ümber,” mõtiskleb Urve Tauts.

Aivar Mäe pühendumine teatrile on tõestuseks tema enda väitele, et kõige huvitavam väljakutse on olla Rahvusooper Estonia direktor. Ja mida siis kahetseda, kui tead, et elu teatris petab lootusi; et kunst on julm, aga ebaõiglane. Siis on parim tunnistada, et oled teatri direktorina seda mõistnud. Adunud, mis on tähtsam ja suurem. Sest sõltumatusel ei ole hinda.

"Direktor oli kohal iga bell ja igal pool ning kursis kõigega, mis teatrimajas toimub. Tõeline direktor peabki seda olema."

"Teatripisik on veel hullem kui haigusepisik. Hiilib sinu juurde märkamatuks igasuguste stsenaariumide ja autorite tahtel, ega lähe ka 14 päevaga mööda."

"44 Pärnakal olla küljes ainult üks uiga: pärnakas ei oska ennast kaitsta. Ta saab kaua peksa, enne kui end kaitsma õpib."

"Aivar Mäeta poleks meil Pärnu, Jõhvi, Paide Kontserdimaja, Pärdi keskust, Gustav Ernesaksa maja ega restaureeritud Peterburi Eesti Jaani kirikut."

Aivar Mäe Estonia teatrilaaial 2015, Aivar Mäe, Arsise kellade ansambli kunstiline juht ja dirigent. Aivar Mäe, Arsiseiga kontserdil, Aivar Mäe, Eri Klas, Aili Roose, Arvo Volmer.

MARVI TAGGO

